

ישראל עזרת

פרשת נביאים • גליון 147 • ראש השנה התשפ"ג • יוצא לאור על ידי בית המדרש "החיים והשלום" בני-יורק

מחפז הקדוש

"זרע שמשון"

לרבי שמשון חיים חקמני זיע"א

פסוק ראש נתי לפניך היום את החיים ואת הטוב את המות וכו'. קשה שהיה לו לומר מתחלה את המות ואת הרע ואח"כ את החיים ואת הטוב, דהכי אמרינן במדרש שיצחק אמר ארריד ארוך ומכרכיך ברוך, ובלעם אמר החפה לפי שהצדיקים תחלתן יסורין וסופן שלווה והרשעים תחלתן שלווה וסופן יסורין, וי"ל דהכא לא היה אפשר לומר תחלה את המות ואת הרע, דאם כן הוה משמע שלאחר שבא הרע יש תקנה לזכות בטוב וזה אינו שלעולם צריך שהאדם יקדים תפלה לצרה. ועוד אמרינן דלת הננעלת לא במתרה תפתח. ומשום הכי הקדים החיים והטוב שידיבק באלו קדם שיבוא הרע ח"ו.

עוד יש להקשות על הפסוק דלפי מאי דאמרינן בפ"ק דתענית דכי יהיב רחמנא שובעא, לחיי הוא דיהיב, לא הוה צריך קרא למימר אלא ראה נתי לפניך הטוב דכשיש הטוב בודאי יש החיים ולפי כתב נמי את החיים, וי"ל לפי שהרשעים קרויים מתים ותפלתן אינה נשמעת בדכתיב "ויברשכם פפיכם וכו' מי פקש זאת מידכם" וכו' וא"כ צריך מתחלה שהאדם יבקש לו חיים עם התשובה ד"ישב ורפא לו" פתיב, ואח"כ יתפלל שיבא לו הטוב שאז תהיה תפלתו נשמעת ועדין יש לדקדק דבשלמא רישיה דקרא ניהא שמתחלה יתן לו החיים ואח"כ יוסף לתת לו הטוב ומשום הכי אמר קרא "את החיים ואת הטוב", אבל ספיה דקרא לא ניהא ד"את המות ואת הרע" משמע שאחר המות יתן לו הרע וזה אי אפשר דלאחר שמת אינו יודע עוד בין טוב לרע, ואין לומר דמיורי בענין עולם הבא בגיהנום דהא פשטיה דקרא מיירי בעוה"ז דקרא, וי"ל דכונת הכתוב היא כד, שלפעמים יתן לו המות מיד ולפעמים יהיה לו המות אחר יסורין קשים ורעים שהם מר ממות, והינו דתנן בעל כרחך אתה חי בע"כ אתה מת וכן בפ"ג דכתובות אלויה נגדוה להנניח מישראל ועזריה פלוה לצלמא. וכן בפ"ז דמציעא אי מקטל קטלו להווא גברא לא מגלינא ואי נגודי מנגוד ליה מגלינא. וכן במתאוננים, רשעים היו מצטערים וחולכים עד חדש ימים והקשרים מתו מיד ואף רישא דקרא מתפרש הכי בפ"ל.

הבחרים להמלכה

ראש השנה, להמליך את השם יתברך בקבלת על. וכדי שקבלת העל תעשה עם כל הגוף, הושם דגש גם על השיבה והקיימה, פעלות המפעילות את כל הגוף, כך שהמלכה אינה רק על הלב ועל המח, אלא כל הקומה משתתפת בה. וכיון שהאדם משעבד את נפשו ואת כל גופו להשם ומקבל על עצמו את מלכותו יתברך, ממילא יוצא משליטת היצר הרע ואין לו יכולת להשטין על האדם.

הצדקה עם ישראל

ועל אף שכל בני האדם נחנו בדעת וגם להם יש יכולת בחירה בין טוב לרע, משימת המלכה מטלת על ישראל. כי לא זו בלבד שקבלת על של אמות העולם מצטמצמת לשבע מצוות שכליות והגיוניות, לעמת עם ישראל שמחייבים למאות רבות של מצוות, בהם הוראות שלמעלה מטעם ודעת וענינים להוכיח את השתעבדות עצמם להשם יתברך, וככל שקיימת בחירה לפירוק על קיימת זכות בחירה לקבלת על. זאת ועוד, כאשר היהודי ממליך את השם יתברך, הוא בעצם משפיע על כל העולם. וכדוע שפעם אמונת הגוים בהשם יתברך וקבלת אותם מצוות בודדות, הגיעה להם על ידי עם ישראל, שמאז שאבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב עליהם השלום שקראו בשם השם, נבחרו ישראל להביא את כל העולם להפירה בבוא עולם, ועל ידי פזור ישראל בעולם, הפירו הגויים בבוא יתברך, ועצם נוכחותו של היהודי במקום ממליכה את השם יתברך על כל סביבותיו, מהיותו מעמו ונחלתו, ובהמלכתו גורר אחריו את כל העולם עמו להמליך את השם.

והדבר בא לידי בטוי גם בתפלות ראש השנה והימים הנוראים, בכרפת "אתה קדוש" שמוסיפים לבקש על המלכת השם יתברך וששמו הגדול יתקדש בעולם, ותחלה מבקשים "ובכן יתקדש שמך ה' אלקינו על ישראל עמך". שפאשר ישראל מקדשים את השם הם מעלים את כל הברואים עמם. ועל דרך זה נראה לומר, שקדי שיצליחו עם ישראל להשפיע ולהביא את כל הבריאה ולגרם לכל הגוים להאמין בהשם, באה הבקשה השנייה, ובכך תן פחדך ה' אלקינו על כל מעשיך, ואימתך על כל מה שבראת, וייראוך כל המעשים וישתחוו לפניך כל הברואים. ויעשו כלם אגדה אחת לעשות רצונך בלבב שלם. שידענו ה' אלקינו שהשלטון לפניך, עז בידך וגבורה בימינך, ושמה נורא על כל מה שבראת" - כי מכת ידיעתנו שהשלטון הוא לה' יתברך, יכנס מוראו ופחדו בגוים ויבינו שהשם הוא השולט בעולם. וממשיכים לבקש שעל ידי

ראש השנה שהוא יום ההמלכה והכתרת הבורא יתברך שמו, נקבע ליום שנברא בו האדם - ביום הששי לבריאת העולם. על היום הזה נאמר בתפלת המוסף (בתחלת ברכת זכרונות) "זה היום תחלת מעשיך, זכרון ליום ראשון". ויש להבין מדוע לא נקבע ראש השנה ליום הראשון לבריאת העולם, שהוא בכ"ה אלול (עין ראש השנה ח ע"א ותוספות ד"ה לתקופות כרבי אליעזר), ומה טעם יום בריאת האדם נחשב ל"תחלת מעשיך" ולא הימים הראשונים לבריאה, במהלכם נבראו השמים והארץ, המלאכים וגרמי השמים, בעלי החיים שבים, באויר וביבשה?

ונראה להסביר על פי המובא בספרים הקדושים שהמלכה אמיתית היא רק כאשר נעשית מתוך בחירה; כאשר קיימת אפשרות להחליט אם לבחור במלך זה או אחר, או בכלל להמנע מבחירת מלך ובעל זכות הבחירה בוחר להמליך את השם יתברך, אזי להמלכה יש תקף אמיתי של מלכות, מאשר השליטה שהתקבלה מבחירה. ועד שלא נברא האדם לא נתנה בחירה ממשית בעולם, משום שביחס לאדם כל הברואים שקדמו לו נחשבים לנטולי בחירה ורק כאשר נברא האדם הבחירי והרצוני, נתן כח להמליך את השם יתברך למלך העולם.

[אמר חז"ל (ראש השנה טז ע"א) "אמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה?" והגמרא מפסיקה ותמהה על עצם השאלה: "למה תוקעין? [הרי] רחמנא אמר: תקעו! אלא למה מריעין?" ושוב תמהה הגמרא, "מריעין? [הרי] רחמנא אמר: זכרון תרועה!" אלא למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? כדי לערבב השטן". ופרש רש"י "כדי לערבב - שלא ישטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתתמין דבריו". ויש להבין את המשא ומתן, וכי יצלה על הדעת שפונת רבי יצחק לשאול על עצם התקיעה או התרועה, הרי הצווי עליהם נאמר פסוקים מפרשים בתורה!?! ועוד יש להבין, מדוע דוקא חבוב המצוה בשיבה והעמידה בתקיעות מערבב את השטן וחוסמת את פיו מלהשטין, דבר שלא נאמר על עצם תקיעת השופר, או על מצות אחרות?

ונראה להסביר כי הנה אמרו חז"ל (שם) "אמר הקדוש ברוך הוא, ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות; מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה, ובמה? בשופר", הרי שמצות השופר מבטאת את המלכת ה' והצלאת זכרוננו לפניו יתברך. ונראה שמהיות שעל ידי השופר יש המלכת השם יתברך, לכן הושם דגש בדרך המשא ומתן, לחידוד את הידיעה שעקרה של השופר היא לקבלת על - רחמנא אמר תקעו, שפאמור זה עקר ענינו של

שיתקדש שם השם על ידינו בכל העולם, תבוא הגאולה לנו ולכל העולם ויתבטל הרע לגמרי. ולחידוד את הענין במעלת ישראל על כל העולם, והמשימה שנתנה להם להמליך את השם יתברך על כל הברואים, נראה לומר על פי המובא בחז"ל בדמיון סדרי מלכות שמם כסדרי המלכות בארץ (עין ברכות נח ע"א). וכדוע בהנהגת המדינות, המשמר המפקד להביא את

דבר המלך לכלל האזרחים מבצע על ידי יחידות עליות הקרובות למלך יותר משאר האזרחים. יחידות אלו הם רואי פני המלך ומטלות עליהם חקים יחידים, בנוסף לחקים המוטלים על שאר האזרחים, והם גם אוכלים משלחן המלך ממש ביחס לשאר האזרחים. דעת לנבון נקל שהאדם אשר יבחר בו המלך וישמיהו בין רואי פניו, הוא המאשר שבמאשרים, פי מבין כל מליוני האזרחים במדינה, חשב המלך עליו וראה בו המתאים ביותר להיות קרוב אליו. בדומה לזה גם במלכות השם יתברך, שעל היהודי להכיר בעבדה שהשם יתברך בו להיות חלק מאותה קבוצה עלית מצמצמת, המונה בסך הכל כמה מליונים בודדים, ביחס למיליארדים רבים של בני אדם בכל העולם.

וכאשר נתבונן נבין שהדגמה שבחירת השם בנו היא פי כמה וכמה – לאין שעור מהבחירה של המלך לאותו אדם שנבחר להיות במעגל הקרוב אליו; פי כדי להבחר להיות מביא דברו לעם, בחן המלך גם את רמת התאמתו לתפקיד וכן את שאר פשוטיו ומעלותיו המיוחדות על פני שאר אזרחי המדינה, לעמת זאת הבחירה בנו להיות עם השם היא למעלה מטעם ודעת, וכפי שמסבירים בלשון התפלה לזמנים הנוראים "והאל-הקדוש נקדש בצדקה" – השם יתברך בחר בנו בצדקה ממש, וכל הפשוטים שנתנו לנו לפעל להמלכתו יתברך, היו יכולים להנתן לאדם אחר, ורק מאהבתו אותנו בחר בנו.

וכך אמר התנא הקדוש רבי עקיבא זיע"א (אבות פ"ג מ"ג) "חביב אדם שנברא בצלם. חבה יתרה נודעת לו שנברא בצלם, שנאמר (בראשית ט, ו), פי בצלם אלקים עשה את האדם. חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חבה יתרה נודעת להם שנקראו בנים למקום, שנאמר (דברים יד, א), בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל, שנתן להם פלי חמדה. חבה יתרה נודעת להם שנתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם, שנאמר (משלי ד, ב), פי לקח טוב נתתי לכם, תורת אל תעזבו".

מה יודעים הגוים עלינו?

והבאנו בעבר מצדיקים, שיהודי שאינו מכיר בערכו כבן מלך, שהשם יתברך בחר בו מפל העולם, זו לבדה חטא גדול עבורו. פי משום כך אינו טורח לבצע את משימתו לבקש ולפעל להמלכת השם יתברך. אילו היו יהודים יודעים כמה השפעה יש להם בעולם, ובאלו עינים פקוחות בוחנים הגוים כל צעד מצעדיהם, לודאי היו משתדלים ומתאמצים יותר להתקדש

במעשיהם, ביוזעם שעל ידי זה הם מקדשים את כל העולם ומביאים להמלכת השם יתברך על כל הברואים.

לפני למעלה משנה נפטר הצדיק רבי אליעזר בן דוד זצ"ל שנודע כמקים עלה של תורה במקומות רבים. מובא משמו שספר, שבמהלך נדודיו להתקנת תורה, הגיע למדינה אחת בנכר. ובעמדו בתחנת הרפכת המקומית, פנה אליו גוי מקומי והתענין: האם אתה יהודי מהתנ"ך? השיב לו הרב: אכן כן. הוסיף הגוי ובקש: האם תרשה לי לשאול אותך שאלה? השיב הרב: שאל. והשאלה הפתיעה את הרב, וכך שאל הגוי: אפשר במטותא ממך שתאמר לי מה אתה חושב? תמה רבי אליעזר על פשר השאלה, ומה ענינו של גוי זה עם מחשבותי שלי? אך בכל זאת השיב לו בסתמיות, שהוא חושב מתי מגיע הרפכת... או משהו כזה. נתפרכמו פניו של הגוי ואמר: זה לא מסתדר... לא יתכן שכן לעם הנבחר יחשב כמו גוי... חשבתי שכבן אלקים מחשבותיך נעלות יותר...

דברי ימי עולם מלאים בעבדות במהלך הדורות מאז גלו ישראל, על שליטים גוים שדרשו מישראל לפעל עבורם אצל השם יתברך; פעמים היו אלו מלכים שדרשו בנים, והמלך העקר אים בגזרת גרוש על היהודים אם לא יזכה לפרי בטן. אחרים דרשו נצחון במלחמה, והשליט אים שאם לא יצליח במלחמתו, יגור גזרות על ישראל, פי בסבתם עמם סובל... ורבים העבדות מפל תפוצות ישראל בשנות בצרת על מלכים וקיסרים שאימו לפגע ביהודים אם לא ירד גשם, פי התפלות של היהודים עוזרים יותר מהקאדי הערבי והכמר הנוצרי וכדני קבל אחרים... ועוד פהנה וכהנה. ונזכר שמדבר גם בממלכות שהיו עוינים את היהודים. ולשאלת היהודים: מה רצונכם מאתנו, השיבו השליטים הערצים: אנחנו מכירים בתנ"ך ולכן אנו יודעים שאתם העם הנבחר ויש לכם אב בשמים – רבוננו של עולם, ואם הוא לא מוריד גשם פנראה מחמת שהוא כועס עליכם, נמצא שבאשמכתם אנחנו סובלים...

[ואמנם מהטעמים שנאמרו על סבלם של ישראל בין האמות, כדי לעוררם ליישם את משרתם בשליחותם לגלות – לפרסם את השם בעולם בהתנהגותם הנאותה, פאזה לבניו של מקום ית"ש, וכיון שאינם עושים זאת בדרך הקלה, נאלצים לפרסם את שם השם על ידי גזרות – בדרך הקשה, רחמנא ליצלן.] הבה נתבונן בזה ונבין את הזכות העצומה שנפלה בחלקנו, את החבה היתרה שחשב אותנו

השם יתברך מפל העולם נשתדל להמליך את השם יתברך בעולם, נבין שכאשר נקדש את עצמנו כל הבריאה פלה תתקדש, ונקבש וניחל ונתפלל לכבוד מלכות שמים, שכל הברואים יכירו שכל כחם הוא מהשם יתברך – וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו. ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלקי ישראל מלך. ומלכותו בכל משלה. וכל מה שיודעים הגוים, דרך כתבי הקדש, על היותנו העם הנבחר, הוא מן המעט ביחס לידיעתם לעתיד לבוא, וכמוכא בהפטרות השבוע – האחרונה משבעה דנחמתא (ישעיה סא, יא) "כי כארץ תוציא צמחה ויכנהה ורועיה תצמיח, כן ה' יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים". ומפרש ה"מצודות דוד" "כי כארץ – כמו הארץ מוציאה צמחה אחר שנקב ונפסד הגרגיר הנרוע, וכמו הגנה המצמחת הדברים הנרועים בה אחר ההפסד, כן יצמיח ה' לישראל צדקה והלול" (וראה בהרחבה פייצא בזה פר"ק). וכן (שם סב, א) "וראו גוים צדקה וכל מלכים כבודך" וגו'. ועוד פייצא באלו פסוקים המראים את גדלת ישראל בין הגוים, לעתיד לבוא, במהרה בימינו אמן.

וגם בגלות עצמה, הממליך את השם, זוכה להיות סמוך על שלחנו יתברך ולהנות מטוב חסדיו; וכהנהגת המלוכה בעולם, שכשאותו נבחר בר מזל מבצע משימתו פיאות ומביא לכה שאזרחי המדינה ונתיני הממלכה יכירו במלך ויציתו לו, זוכה שמשכנו בארמון המלך ואוכל משלחנו, אין לו דאגות פרנסה, שיכון, בריאות וכל פייצא באלו הטרודות את שאר האזרחים, על אחת כמה וכמה היהודי הנבחר שמשתדל לקדש את השם בעולם ולגרם במעשיו שיכירו וידעו יושבי תבל את השם, שהוא יתברך מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ישפיע עליו טובה וברכה ואהבה בכל ענינו.

והשם יתברך ישמע שונעתינו וישפיע עלינו מטובו ומחסדו, כרצונו הטוב להטיב עם ברואי, ומכל שכן עם בניו הנבחרים. ותכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה ונראה עין בעין בשוב השם ציון בהגלות מלכותו עלינו בקרוב. וישלח רפואה שלימה לכל חולי עמו ישראל ובכללם לשושנה בת טובה לארץ ימים ושנות חיים טובים ומברכים ומאשרים שבע שמחות וכל טוב סלה.

משיחות המגידים שליט"א

הגיש משה אליהו ש. (טל 050.4125671)

שבת שלום ומברך

<p>סגולות לעם סגולה - יסודות לעם נופע ביה סגולה למחילת עוונות רבי יוסף מורדוך מסלוניקי זיע"א הביא ב"מועדי רגל" (שכסוף ספרו "נפש יוסף") סגולה משם הפקדל האלקי הרב החסיד כמה"ר דוד שיריר זיע"א, לקרא בערב ראש השנה בפרשת פי תבוא, מתחילת הפרשה על פסוק "ויהי אשר בקרבך" וכל הפסוק סדר זה מעביר תקיפה ברוז ואומר גביתי מאדם זה כל חובות ומוחל על הפאיו ויסים בעוד השמש על הארץ. ועוד עזו שם בהרחבה, כמעלת הענין ובתפלה שאומרה לאחר קריאה זו. (ועוד עזו "מועד לכל חי" סימן יב – תשרי, אות ב, בענין זה ובמעלת ערב ראש השנה לעומק בה בתורה)</p>	<p>מדוע האף בולט? האף מתחיל בין עיני האדם ויורד בשפוע, באפן שלא תסתיר את מרחב הראייה. בנוסף לזה נתון האף מעין הגנה לעינים העדינות. הבורא ית"ש יצר את האדם בחכמה, המוכיחה את עצמה גם בעבור אלפי שנים מאז בריאת האדם. דגמה לכה, כאשר בעת החדשה עם המצאת פתי העינים – המשקפים, גילה האדם יתרון תועלתו נוסף בהבלטת החטם ומקומו מבין העינים, ומסתיע בו להרפים את מכשיר הראייה.</p>
---	--